

Ο αφορισμός της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας από τον πατριάρχη Γρηγόριο Ε΄

Ο αφορισμός της ηρώιδας Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας, από τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε΄, έλαβε χώρα τον Οκτώβριο του 1820. Επίσημη αφορμή για την πράξη αυτή φέρεται μία κληρονομικής φύσεως οικογενειακή διαφορά μεταξύ των δύο γιών του δευτέρου συζύγου της Μπουμπουλίνας και προγονών της, Γιάννη και Παντελή Μπούμπουλη, με την ίδια. Το Πατριαρχείο αντί άλλης μεσολαβητικής ενέργειας επέβαλε σφοδρό επιτίμιο στη Σπετσιώτισσα καπετάνισσα και αγωνίστρια. Η αυστηρότητα αυτής της απόφασης, που καθίσταται πρόδηλη και από τη λεκτική της

διατύπωση, υπεμφαίνει, ότι τα βαθύτερα αίτια που την προκάλεσαν θα πρέπει να αποδοθούν στις πολιτικές συνεργασίες του Φαναρίου με την Υψηλή Πύλη.

Πέρα από τα όσα εμπεριέχονται στον συνοδικό αυτόν λίβελλο, θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν κάποιες ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις, και ιστορικά στοιχεία που συνδέονται άμεσα με το γεγονός του αφορισμού της Μπουμπουλίνας. Κατά πρώτον προκαλεί εύλογη απορία -και γιατί όχι, υποψία- το γεγονός ότι οι αδελφοί Μπούμπουλη απευθύνθηκαν, όχι στην τοπική εκκλησιαστική αρχή, αλλά στον ίδιον τον πατριάρχη. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην Επανάσταση, τα δυο αδέλφια δεν ακολούθησαν τα χνάρια του αγωνιστή πατέρα τους και ούτε βέβαια έλαβαν ποτέ μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις της μητριάς τους, σε μία από τις οποίες μάλιστα, έπεσε μαχόμενος ο μεγαλύτερος γιος της Μπουμπουλίνας, ο Γιάννος Γιάννουζας. Δέον επίσης ν' αναφερθεί, ότι τον καιρό κατά τον οποίον αφορίσθηκε η Μπουμπουλίνα, προετοίμαζε μεθοδικά την συγκρότηση ικανού στόλου με την προοπτική πολέμου στη θάλασσα. Με το επιχειρηματικό της δαιμόνιο, κατόρθωνε, όχι μόνο να διαχειρίζεται χρηστά και να αυξάνει την οικογενειακή περιουσία, αλλά και να αντεπεξέρχεται στα έξοδα που απαιτούσε η ναυπήγηση, η συντήρηση των πλοίων, η μισθοδοσία και τροφοδοσία των πληρωμάτων.

Η Υψηλή Πύλη, που είχε ως έναν βαθμό γνώση των δραστηριοτήτων της

Μπουμπουλίνας (για τη ναυπήγηση του «Αγαμέμνονα» καταγγέλλθηκε στην Υψηλή Πύλη, ότι προετοιμάζει πολεμικό πλοίο), προσπάθησε κατ' επανάληψιν να τις ανασχέσει με δημοτικές αποφάσεις και αποστολές επιθεωρητών για έλεγχο. Η Μπουμπουλίνα, κατάφερε να προστατέψει τα πλοία της, με την βοήθεια και των Ρώσων, επικαλούμενη το γεγονός ότι τα πλοία της έφεραν ρωσική σημαία, αλλά και το ότι ο σύζυγός της είχε προσφέρει υπηρεσίες στον ρωσικό στόλο. Δεδομένης λοιπόν της καταστάσεως αυτής, ένας αφορισμός ήταν το πλέον κατάλληλο όπλο για την αντιμετώπιση του κινδύνου που οι Οθωμανοί διέβλεπαν. Οι συγκεκριμένοι πρακτικοί σκοποί που θα εξυπηρετούσε αυτός ο αφορισμός, ήταν αφ' ενός ο εκφοβισμός της ίδιας της Μπουμπουλίνας κι αφ' ετέρου η ηθική και οικονομική της εκγύμνωση. Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός, ότι ουδέποτε έγινε άρση του αφορισμού αυτού, ούτε ακόμη κι όταν η Μπουμπουλίνα, κατόπιν αυτού, εξέθεσε δημόσια την περιουσιακή της κατάσταση την 15η Οκτωβρίου 1820 ενώπιον των προεστών των Σπετσών, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο διευθέτησης των οικογενειακών της εκκρεμοτήτων. Η εξαγωγή συμπερασμάτων επαφίεται στην κρίση του καθενός...

Το κείμενο του αφορισμού, όπως δημοσιεύθηκε από τον Ηλία Παπαθανασόπουλο στο περιοδικό «Ιστορία» (Ιούνιος 1973), συνοπτικά έχει ως εξής:

Γρηγόριος ελέω Θεού Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικός Πατριάρχης.

Ιερώτατε Μητροπολίτα Ναυπλίου και Άργους και υπέρτιμοι, ευλαβέστατοι ιερείς, τιμιώτατοι κοτζαμπασίδες και χρήσιμοι προεστώτες της επαρχίας ταύτης και της νήσου Σπέτζης, χάρις εἴη ὑμῖν και ειρήνη παρὰ Θεοῦ. [...] Αποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ των περί ημᾶς ιερωτάτων Αρχιερέων και υπερτίμων, των εν αγίῳ Πνεύματι αγαπητῶν ημῶν αδελφῶν και συλλειτουργῶν, ἵνα η ρηθείσα Λασκαρίνα, αν μη, ἄμα το ακούσαι και ιδεῖν το παρόν ημῶν συνοδικόν γράμμα, τον Θεόν φοβηθείσα και την αιώνιον κόλασιν εν νῶ θεμένη, [...] και οι γιγνώσκοντες τους ἔχοντας και κρύπτοντας πράγματα ἢ ἄσπρα του αποθανόντος, [...] οἱποῖοι αν ὦσιν, ἄνδρες η γυναῖκες, συγγενεῖς η ξένοι, ομοῦ αφωρισμένοι υπάρχωσι, και κατηραμένοι, και ασυγχώρητοι, και μετὰ θάνατον ἄλυτοι, και τυμπανιαῖοι· αι πέτραι και ο σίδηρος λυθείησαν, αυτοί δε μηδαμῶς· κληρονομήσειν την λέπραν του Γιεζή και την αγχόνην του Ιούδα, στένοντες εἰεν και τρέμοντες ἐπὶ της γῆς ως ο Κάιν, η οργή του Θεοῦ εἴη ἐπ' αὐτούς, ἔχοντες

και τας αράς πάντων των απ' αιώνος αγίων και των οσίων τριακοσίων δέκα και οκτώ θεοφόρων Πατέρων. Η δε ρηθείσα Λασκαρίνα προφανώς ελεγχόμενη και τη πεισμονή αυτής εμμένουσα υπάρχει και έξω της του Χριστού Εκκλησίας, μηδείς εκκλησιάσοι αυτήν, η αγιάσοι, η θυμιάσοι, η αντίδωρον αυτή διδώ, έως ποιήση ως γράφομεν και τότε συγχωρηθήσεται.

αωκ (1820) εν μηνί Οκτωβρίω· ινδικτιώνος θ.

Ο Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος.

Ο Καισαρείας Μακάριος.

Ο Νικαίας Μακάριος.

Ο Θεσσαλονίκης Ιωσήφ.

Ο Τυρνάβου Ιωσήφ.

Ο Κυζίκου Γρηγόριος.

Ο Σίφνου Σαμουήλ

Πηγές

«Δαυλός» (Μάρτιος 2005) | el.wikipedia.org